

Forskrift om fredning av Kristiansten festning, Trondheim

Fastsatt av Riksantikvaren 25. september 2014 med hjemmel i Lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 22a og forskrift 9. februar 1979 nr. 8785 om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven § 12 nr. 1.

Kapittel 1

§ 1-1 *Formålet med fredningen*

Formålet med fredningen er å sikre Kristiansten festning, gnr./bnr. 408/156 i Trondheim kommune, et varig vern som et intakt anlegg med festningsdeler og tilhørende arronderende terreng. Fredningen skal sikre forsvarshistoriske og kulturhistoriske verdier knyttet til anlegget Kristiansten festning, fra 1681 og frem til nåtid, samt sikre at et sentralt trekk ved Trondheims byplans- og befestningshistorie holdes fysisk intakt.

Fredningen skal sikre dette fortifikatoriske anlegg, bygninger og deres innbyrdes sammenheng. Fredningen skal sikre de militærhistoriske, arkitektoniske og øvrige kulturhistoriske verdiene ved de enkelte byggverk slik de er beskrevet i Verneplan Kristiansten festning. Fredningen skal sikre både opprinnelige elementer og senere tilføyelser dersom disse vurderes å ha en selvstendig verdi som eksempel på en historisk utvikling.

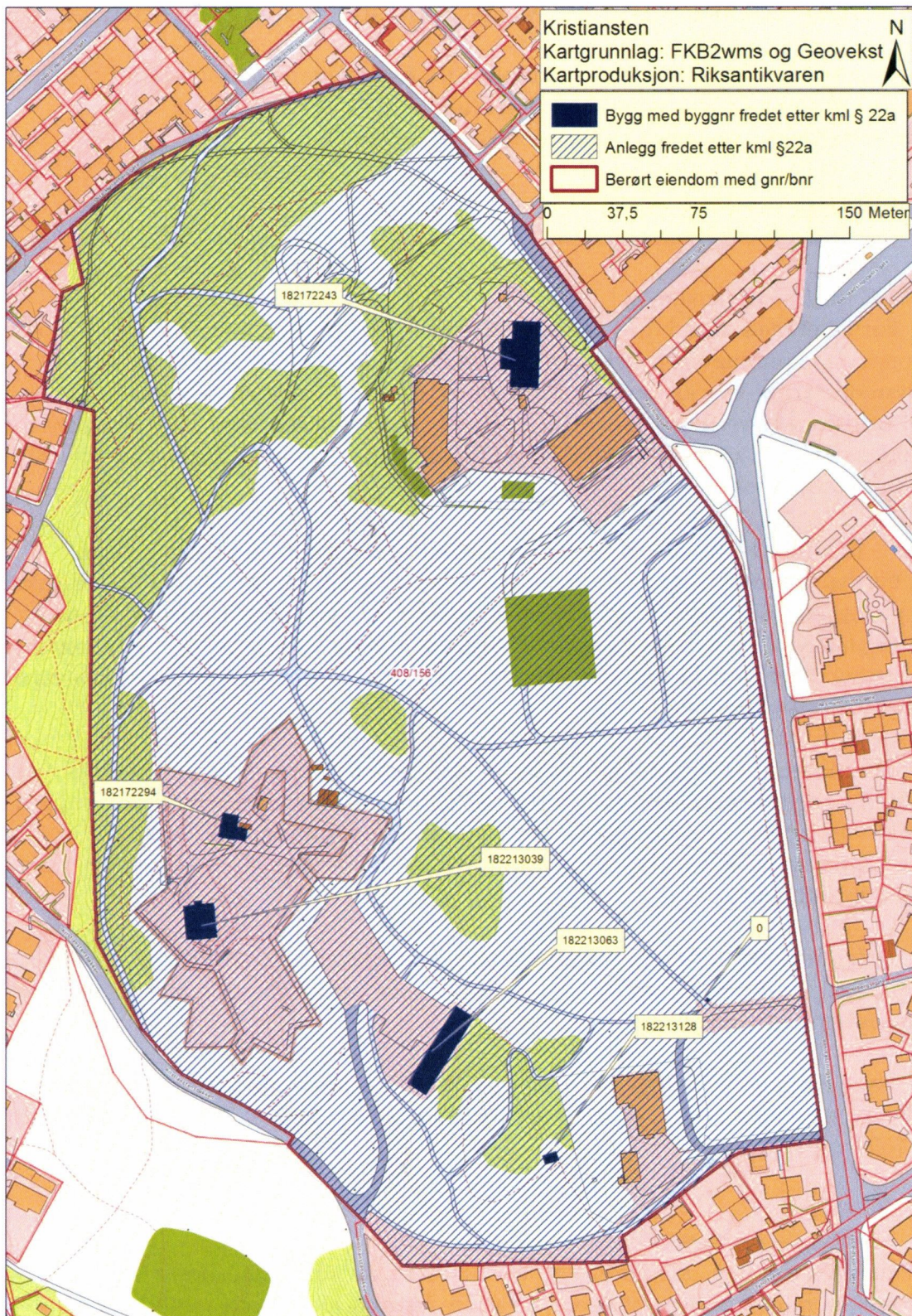
Fredningen av bygningenes eksteriør skal sikre bygningenes opprinnelige arkitektur og senere tilførte endringer, særlig på 1700-tallet. Både hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljering som fasadeløsning, murvegger, grunnmur, etasjeskillere, eldre dører og vinduer, materialbruk, overflater og dekor skal opprettholdes.

Formålet med fredningen av bygningenes interiører er å bevare rominndeling, bygningsdeler og overflater i de opprinnelige deler av interiøret, samt senere historiske mindre endringer.

Formålet med fredningen av festningens voller, murer, forterreng samt andre deler av festningsanlegget, er å bevare Kristiansten festning, slik festningen fremsto på 1600- og 1700-tallet.

§ 1-2 *Omfang*

Fredningen omfatter følgende anlegg:
Kristiansten festning, gnr./bnr. 408/156 i Trondheim kommune, herunder bygninger, murer, voller forterreng og andre festningsdeler som angitt i denne forskrift og vist på kart nedenfor.

Fredningen omfatter følgende deler ved de fredete bygningene og anlegget, med kataloghenvisning til Forsvarets/Forsvarsbyggs inventarnummer:

- 0001 Kanontårn / donjon; Eksteriør, interiører og hovedkonstruksjon.
- 0002 Kommandantbolig og vaktstue; Eksteriør og interiør.
- 0005 Haubitsmagasinet; Eksteriør og interiør, herunder spor av rominndeling på loft.
- 0011 Befalskolen for Infanteriet i Trøndelag; Eksteriør og følgende deler av interiørene; trapperom mot sør, hovedkonstruksjon, originale interiørdetaljer.
- 1001 Den dobbelte tenalje; Sydlige del av festningen.
- 1002 Dronningens bastion; Halvbastion mot sydvest.
- 1003 Kurtinen; Sydøstre flanke av den dobbelte tenalje.
- 1004 Kongens bastion; Vestre del av befestningen.
- 1005 Sortiport sør under Kongens bastion.
- 1006 Den lavereliggende tenaljen; Sydvest, foran 1003 Kurtinen.
- 1007 Kronprinsessens batteri; Nordvestre del av befestningen.
- 1008 Sortiport under Kronprinsessens batteri.
- 1009 Kronprinsens bastion; Nordre befestningverk.
- 1010 Arnolds batteri; Nordøstre del av befestningen.
- 1011 Sortiport under Arnolds batteri (nord)/sortiport nord.
- 1012 Portkurtinen; Østre mur i festningsanlegget.
- 1013 Hovedport.
- 1014 Kongens gorge; Vollanlegg.
- 1015 Port i traversmur/Kongens gorge.
- 1016 Mur og port; Nordgående fra spissen på Kronprinsessens batteri.
- 1017 Festningsgraven parallelt med festningsmurene/-vollene.
- 1018 Place d'armes.
- 1019 Den forhøyede kontreeskarpe.
- 1020 Glacis.
- 1021 Kasematt; Arrest (Arnolds batteri; søndre flanke, vestre kasematt).
- 1022 Kasematt; Arnolds batteri; midtre del av søndre flanke.
- 1023 Kasematt; Kapell (Arnolds batteri; søndre flanke, kasematt lengst øst).
- 1024 Brønnekasematt; Arnolds batteri; østre fase, søndre kasematt.
- 1025 Storkasematt; Arnolds batteri; nord-østre hjørne.
- 1026 Kasematt; Arnolds batteri; nordre mur, østre kasematt.
- 1027 Kasematt; Arnolds batteri; nordre flanke, midtre).
- 1028 Kasematt; Arnolds batteri; nordre flanke, vestre kasematt.
- 1029 Kasematt; Smie (Kronprinsens batteri; østre flanke, søndre kasematt).
- 1030 Kasematt; Kronprinsens batteri; østre flanke, midtre kasematt.
- 1031 Kasematt; Kronprinsens bastion; nordre del av østre flanke.
- 1032 Kristiansands bastion med kontreeskarpe og glacis.
- 1034 Frølichs redutt.

Fredet eksteriør omfatter bygningenes vegger, konstruksjoner, overflater og andre fasadedeler så som vinduer, dører, skyteskår, veggåpninger, murer etc.

Fredet interiør omfatter bygningenes innvendige hovedstruktur (rominndeling) og arkitektoniske detaljer (overflate på murvegger, etasjeskillere, dører, skyteskår-åpninger, dører listverk, samt alle overflater etc.).

Følgende objekter innenfor festningsanlegget er ikke omfattet av fredning:

- 0003 Vedskur (registrert i verneklasse 2).
- 0009 FMKT, Festningsgata 36 (registrert i verneklasse 0).
- 0010 Kaldgarasje (registrert i verneklasse 0).
- 0016 Elevforlegning (registrert i verneklasse 0).
- 0017 Gymsal/ garasje/ lager (registrert i verneklasse 0).

§ 1-3 Fredningsbestemmelser

Byggverk og anlegg som er fredet etter forskriften skal forvaltes på en slik måte at de kulturhistoriske og arkitektoniske verdier de representerer, blir ivaretatt. Det er ikke tillatt å foreta inngrep i fredete byggverk og anlegg så langt de er fredet.

Med *inngrep* menes

- a) å rive, skade, bygge om eller flytte,
- b) å skifte ut bygningselementer eller materialer, forandre overflater eller foreta andre endringer som går lenger enn vanlig vedlikehold.

Med *vanlig vedlikehold* menes å ta vare på og reparere de eksisterende bygningselementer og detaljer som for eksempel dører, vinduer, listverk, gerikter og overflatebehandlingen. Vanlig vedlikehold skal skje i samsvar med opprinnelig eller eksisterende teknikk, utførelse og materialbruk og på en måte som ikke reduserer arkitektoniske og kulturhistoriske verdier.

Fredningen er ikke til hinder for ordinær skjøtsel i voller, murer og grøntanlegg. Når det blir nødvendig å fornye trær eller busker som er av betydning for området karakter, skal samme type benyttes og plantes på samme sted. Store betydningsfulle trær som må felles på grunn av sykdom, skade eller alder, skal erstattes med så store trær som mulig.

Det er ikke tillatt å:

- a) anlegge eller utvide veier eller plasser, sette opp gjerder, skilt, endre beleg, planere, fylle ut eller gjøre andre terrenginngrep innenfor det fredete anlegget. Unntatt fra dette er eventuelle tilbakeføringer, jf. § 1-4 c.
- b) endre beplantning, opprinnelige elementer eller andre tiltak som vil kunne endre anleggets eller området karakter i vesentlig grad.
- c) rive, bygge om eller endre elementer som murer, trapper etc. Unntatt fra dette er eventuelle tilbakeføringer jf. § 1-4 c.

§ 1-4 Dispensasjon

Forvaltningsmyndigheten kan i særlige tilfelle gjøre unntak fra fredningen og fredningsbestemmelsene for tiltak som ikke medfører vesentlige inngrep i kulturminnet.

Ved avgjørelsen av hva som utgjør særlige tilfelle skal det legges vekt på i hvilken grad tiltaket er nødvendig av hensyn til formålet med fredningen, herunder

- a) istandsetting og restaurering,
- b) utskiftning av ødelagt materiale og eller vegetasjon,
- c) tilbakeføringer til opprinnelig eller tidligere utseende og konstruksjoner under forutsetning av at tiltaket kan gjøres på et sikkert dokumentert grunnlag og i tråd med tradisjonelle metoder og materialbruk,
- d) brannsikringstiltak eller andre nødvendige tiltak,
- e) andre tiltak som skal beskytte kulturminnet.

I vurderingen av hva som utgjør særlige tilfelle kan det også legges vekt på tiltak av vesentlig samfunnsmessig betydning, som for eksempel hensyn til sikkerhet og andre forhold av vesentlig betydning.

§ 1-5 Avhending

Forskriften gjelder selv om deler av eller hele anlegget eller byggverk som er fredet, går ut av statlig eie. Eier er ansvarlig for at Riksantikvaren i god tid før overdragelsen underrettes om denne.

§ 1-6 Særbestemmelser

For Kristiansten festning med murer, voller, forterreng og andre arronderende terrengdeler av festningsanlegget gjelder følgende særbestemmelser:

Tidligere bunker, inventarnummer 0009, i Festningsgata 36, i det sørøstre hjørnet av eiendommen, er ikke omfattet av fredningen. Eventuelle nye utvidelser av denne bygningen eller endring av tilkomstvei for bygningen vil berøre det fredete anlegget og skal på forhånd forelegges og skriftlig godkjennes av kulturminnemyndigheten.

Kapittel 2

§ 2-1 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 10. november 2014.